ÒMNIUM
LLENGUA CULTURA PAÍS

Quedem?
Activitats de lleure per veure Catalunya amb uns altres ulls

Quedem? **Per conèixer**

el MÓN CASTELLER

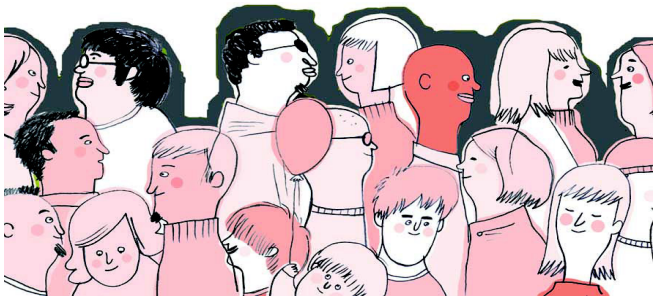

Breu Història dels Castells

Acròbates Mapapa (Mabassa, Kenya)

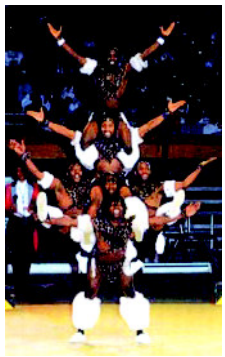

-ORÍGENS-
Les construccions humanes no són una pràctica exclusiva dels habitants dels Països Catalans, ja que en trobem referències a diversos indrets d'arreu del món. Des del Marroc fins a l'Índia, passant per Itàlia i Alemanya, tant en l'antigor com en l'actualitat. Tanmateix, aquestes manifestacions no les podem considerar antecedents dels nostres castells moderns.

Circ de Pyongyang (Nord-est de Korea del Nord)

La hipòtesi més clara i acceptada sobre l'origen dels castells és la que afirma que aquests provenen de l'evolució d'uns balls populars. D'aquests balls, anomenats **Balls de Valencians**, i les Moixigangues o Muixerangues, d'inspiració religiosa, ja en tenim constància des del segle XVI.
La relació que hi ha entre aquest ball de valencians i els castells és que aquesta dansa sempre incloïa l'execució d'una torreta o petita piràmide feta pels mateixos dansaires. La torreta podia representar un quadre religiós o tan sols una figura plàstica. No és gens estrany que, a poc a poc, i per contrapunt entre grups de balls, la torre anés guanyant alçada fins que en aquesta evolució un bon dia es fes la construcció sense la dansa.
Aquest canvi, que devia començar a finals del segle XVIII, fa que la confusió entre ball de valencians i colles castelleres duri fins ben entrat el segle XIX. De fet, fins a la meitat d'aquest segle les colles són anomenades ball de valencians.

A Tarragona, ben aviat també evolucionen els balls. A la dècada de 1820 a 1830 ja tenim constància de l'existència de dos balls de valencians: els pagesos i els pescadors, que esdevindran embrions de les futures agrupacions castelleres.

-ÈPOCA DAURADA. APARICIÓ DE LES PRIMERES COLLES-
Els castells pròpiament dits progressen ràpidament. Castells de set pisos, de vuit, fins al 1846, que comença l'època de les grans construccions. A Valls es carrega per primera vegada el tres de nou amb folre a la diada de Sant Joan. Vilafranca del Penedès també s'afegeix a la geografia castellera a mitjan segle.

A Tarragona, és cap al 1885 quan tenim constància documental de l'aparició de la primera colla castellera amb criteris moderns. És anomenada Xiquets de Tarragona o Colla de la Mercè. Aquesta agrupació va actuar fins a l'any 1894 i va assolir com a fites màximes el dos de set, el quatre de vuit i el pilar de sis.

-ÈPOCA TEMPESTUOSA. DIVERSES CRISIS-
Cap a finals de segle XIX i principis del XX les manifestacions castelleres viuen una davallada important. Després d'un període de penúria econòmica arriba una certa estabilitat cap als anys vint que propicia una revifalla a les colles vallenques. A la vella Tàrraco, els nous aires i les noves generacions permeten el naixement de la colla Xiquets de Tarragona cap a l'any 1925. Aquesta agrupació, juntament amb la creació l'any següent dels Nens del Vendrell, en confirmen la recuperació.

Però, com ja ens té acostumada la tradició castellera, no van trigar gaire a aparèixer les primeres divisions internes que dugueren al trencament en el si d'algunes colles, i la conseqüent aparició de noves colles, a partir de les escissions. Eren els anys trenta. En aquest període es retroben els castells de vuit.

El parèntesi de la Guerra Civil suposa un altre trasbals en l'activitat castellera, però no arriba a tenir les conseqüències de la davallada de finals de segle.

-REVIFALLA I EXPANSIÓ MÉS ENLLÀ DE TARRAGONA-

Els temps moderns fan aparèixer fenòmens que eren impensables anteriorment. D'una banda, l'aparició de noves colles a Vilafranca del Penedès, l'Arboç, Torredembarra, Barcelona i a d'altres poblacions, que constitueix un autèntic esclat de vitalitat. Tornen els grans castells als anys seixanta.

Amb la dècada dels vuitanta arriba l'explosió amb l'assoliment regular dels castells de vuit per agrupacions noves: Castellers de Barcelona, Minyons de Terrassa, Xiquets de Reus, Xiquets de Tarragona, Castellers de Terrassa i la Colla Jove Xiquets de Tarragona.

Tot plegat, un panorama que s'ha anomenat la segona època d'or dels castells, amb el seu màxim exponent l'any 1992.

Continua així durant tota la dècada dels noranta, s'assoleixen diversos castells de nou, i es creen noves colles arreu, incloent-hi colles castelleres universitàries, formades per estudiants.

A dos-cents anys dels primers castells, l'activitat castellera està més viva que mai, amb més de cinquanta colles actives i amb una afecció que transcendeix les comarques tradicionalment castelleres: ja existeixen colles castelleres a la Catalunya Nord, a l'Argentina i a Mèxic.

Vocabulari Casteller

.Descarregar (el castell): desmuntar-lo una vegada coronat per l'enxaneta.
.Desmuntar: fer baixar l'estructura d'un castell abans no hagin començat a tocar les gralles, moment en què el castell ja es considera intent.
.Dos de...: castell format per dos castellers en la seva estructura.
.Dosos: els que formen l'antepenúltim pis del castell.

-E-
.Enxaneta: La criatura que corona el castell.
.Exhibició: Actuació.

-F-
.Faixa: peça de roba molt més llarga que ampla que es cenyeix a la cintura. Serveix per defensar la zona lumbar i per ajudar a pujar.
.Falca: cadascun dels castellers que acostuma a entrar en la pinya per tapar els forats que hi ha, sobretot en els primers cordons.
.Figuereta (fer-la): posar-se un casteller apuntalat cap per avall, damunt d'una de les agulles d'un castell, generalment el dos, en descarregar-se.
.Folre: segona pinya que serveix de reforç en el dos de vuit, els castells de nou i el pilar de set.
.Força, equilibri, valor i seny: Lema tradicional dels castells.

-G-
.Gralla: instrument musical que acompanya amb el seu so la construcció del castell.

-H-
Home del darrere: home que es col·loca darrere el baix (i del segon en castells amb folre) per lligar el basament del castell.

-I-
.Intent: 1.Temptativa que fa una colla d'un castell. 2.Castell que ha caigut abans de ser carregat.
.Intent desmuntat: es diu del castell que, un cop comptabilitza com a vàlid, es desmunta abans de ser carregat.

-L-
.Laterals: castellers que apuntalen les crosses amb la cama i que ajuden les mans, lateralment, a aguantar els segons.
.Llenya (fer): en l'argot casteller, caure el castell.

-M-
.Manilles: tercera pinya que es col·loca en el dos de nou i en el pilar de vuit.
.Mans: castellers que, alineats amb el baix i l'home del darrere aguanten directament els segons.

-N-
.Net: consisteix a bastir un castell sense el suport de tots els components de la pinya.

-P-
.Pilar: construcció d'una persona per pis.
.Pinya: conjunt de persones que formen, tret dels castells nets, el primer pis o base del castell.
.Plantar (castells): en l'argot casteller, fer-los.
.Pom de dalt: conjunt dels tres últims pisos d'un castell, és a dir, dels dosos, l'acotxador i l'enxaneta.

-Q-
.Quadrar el castell: en el moment de lligar els baixos, fer que aquests ocupin la posició adequada per dificultar la posterior deformació de l'estructura del castell.
.**Quart:** cadascun dels castellers que configuren el quart pis d'un castell.
.Quint: cadascun dels castellers que configuren el cinquè pis d'un castell.

-R-
.**Rengla:** agulla que en el tres i en el tres del cinc aguanta el dos dret.

-S-
.Segon: cadascun dels castellers que configuren el segon pis d'un castell.
.Sisè: cadascun dels castellers que configuren el sisè pis d'un castell de nou pisos.

-T-
.Terç: cadascun dels castellers que configuren el tercer pis d'un castell.
.**Torre de...:** Dos de...

-V-
.Vents: En algunes localitats de la geografia castellera també s'anomenen així els Daus.

Entendre els castells

-NOMENCLATURA-
Els castells s'anomenen primer pel nombre de castellers de la base i després pel nombre de pisos. Per exemple, diem un "tres de vuit", i ens estem referint a un castell de vuit pisos, cadascun dels quals (tret de la base, anomenada pinya) està format per tres persones.

Els tipus de castells més usuals són els de base u, anomenats pilars; de base dos, anomenats també torres en algunes zones castelleres; els de tres, quatre i cinc. De tant en tant, alguna colla en fa de base nou, és a dir, un tres al centre amb un dos aferrat a cada casteller d'aquest. També alguns documents històrics parlen que en el segle passat es van fer castells de base dotze i fins i tot de quinze. Una exageració difícil de tornar a veure i d'estètica francament dubtosa.

Pel que fa a l'alçada, diferenciarem el tronc del castell i el pom de dalt. El tronc són els pisos que repeteixen el nombre de la base i el pom de dalt és format per la canalla.

Hi ha castells que tenen alguna peculiaritat. Són els de base quatre als quals s'afegeix un pilar al centre. Aquests castells es construeixen fent l'enxaneta l'aleta al castell de quatre i després passant al pilar de dins. Es considerarà carregat quan el pilar quedi totalment sol damunt la pinya.
També hi ha els castells aixecats per sota, que normalment són els de base tres, tot i que també ho veurem en els pilars i darrerament una colla també ho fa amb els de dos.

Indumentària castellera

Totes les colles castelleres d'arreu coincideixen en una indumentària comuna, només diferenciada per la camisa, que és d'un color diferent en cada colla. L'uniforme casteller es compon sempre d'una camisa de tall recte amb l'escut de la colla cosit, pantalons blancs, faixa negra (indispensable en tots els membres de la colla per l'enorme esforç que realitza l'esquena, i per evitar-hi lesions) i un mocador (que es porta generalment al cap, o al coll, o als canells, o damunt la faixa) que és vermell i amb petits punts blancs força junts distribuïts uniformement.
Quan es puja al castell, evidentment, s'ha d'anar descalç.

Escoltar els castells

-GRALLES I TIMBALS-

Per començar actuen de "despertador", a les 8 del matí. Aquest acte és conegut com a matinades. Consisteix a anar tocant una peça anomenada "toc de matinades" pel barri, ciutat o poble on es realitzarà l'actuació castellera.

Poc abans de començar l'actuació es fa una cercavila. Les gralles porten la colla al lloc on s'actuarà, amb un seguit de peces per cridar l'atenció de la gent del carrer o també per engrescar la colla.

Normalment s'entra a plaça amb un pilar caminat. El pilar va des d'una punta de la plaça, per on entra la colla, fins al lloc exacte de l'actuació. Aquest pilar s'acompanya amb dues peces combinades: el "toc de castells" i el "toc d'entrada a plaça". Quan puja el terç del pilar comença el "toc de castells". Quan l'enxaneta és a dalt i fa l'aleta canvia la melodia que s'encadena amb el "toc d'entrada a plaça" fins que s'arriba al lloc, es descarrega el pilar i s'acaba de tocar el "toc de castells".

Després es fan tres castells i un pilar que sempre s'acompanyen del "toc de castells". Aquesta peça s'estructura en 5 parts: inici, pujada, aleta, baixada (aquest tros es repeteix fins que es toca la sortida) i "sortida", que pot ser llarga o curta. És curta quan es fa un castell inferior a la torre de 7, mentre que és llarga quan es fa la torre de 7 o un castell superior.

En ocasions molt especials, en record d'una persona difunta o d'un esdeveniment luctuós, el pilar no s'acompanya del so de les gralles, tan sols es toquen l'inici i la sortida. Aquest pilar s'anomena "pilar de dol" i s'aixeca en el més absolut silenci de la plaça.

Quan acaba l'actuació es toca el "toc de vermut". Indica que ha finalitzat l'actuació i que ja és l'hora d'anar a dinar. Si la diada ha estat bona, es toquen més cançons per celebrar-ho.

Les tècniques castelleres

Qualsevol intent d'exposició de les tècniques bàsiques de pujar i col·locar-se és una mica arriscada, tant a dalt com a baix del castell. I diem arriscada perquè qualsevol casteller veterà podria qüestionar determinades afirmacions d'acord amb un estil propi. Per això cal prendre's les properes explicacions com unes orientacions generals amb una certa vocació acadèmica, i amb una voluntat d'iniciar un procés en el qual cadascú ha de trobar les formes pròpies segons les seves aptituds, sense oblidar que es tracta d'una tasca d'equip.

També podem ressaltar el fet que cada colla té les seves peculiaritats, que en un moment donat podrien ser discutides llargament... com tant i tant agrada als castellers!

Quan intentem pujar per l'esquena d'un company o companya bo és tenir present la idea d'un gat que puja a un arbre: arrapat i sense moviments bruscos. Tindrà especial importància el treball dels braços, que hauran d'aixecar el pes del cos.

Parts del castell

-EL POM DE DALT-
Aquesta part del castell està composta exclusivament per la canalla. Representen tres pisos: els dosos, l'acotxador i l'enxaneta.

-L'acotxador-
té la posició acotxada damunt els dosos amb un peu a cada espatlla i agafant els canells d'aquests per mantenir l'equilibri.

-L'enxaneta-
corona el castell passant la cama pel damunt de l'acotxador i repenjant el peu a l'espatlla de l'altre dos, moment en què aixeca la mà -fa l'aleta- i es considera carregat el castell.
-Els dosos-
van agafats entre ells cara a cara, posant un peu a l'espatlla de castellers diferents fent el pont. Aquesta posició varia segons si es tracta d'un dos (aniran drets), un tres (un dels dos fa el pont i l'altre no), o un quatre (els dos dosos fan el pont). El cinc, pel fet de ser un castell compost d'un dos i un tres, tindrà dues parelles de dosos, col·locats segons aquests dos castells.

-LA PINYA-
és la base del castell i la formen el conjunt de castellers i castelleres que, tocant de peus a terra, literalment, subjecten el nucli del castell, donant força als baixos i evitant que l'estructura perdi la quadratura. A més, com les arrels d'un arbre, els braços dels diferents components d'aquest pis agafen les cames dels segons per donar-los consistència. Tampoc no hem d'oblidar que la pinya ha d'amortir la possible caiguda d'un castell, per la qual cosa és importantíssim que tothom que hi participa acotxi el cap per evitar lesions.
Cal tenir present, doncs, que, per aconseguir aquests objectius, la pinya ha de ser compacta, sense forats, i disposada a "donar pit", és a dir, a espitjar si les circumstàncies ho demanen. Per això és important -molt important- guardar silenci: primer, per no perdre la concentració i segon, per poder escoltar les indicacions que puguin venir dels castellers o castelleres del davant o del cap de colla.

A primera vista, una pinya pot semblar una massa humana anàrquica, però no és així. La base d'un castell és un exemple d'arquitectura ordenada on tothom té un lloc i una funció d'acord amb les seves característiques físiques o d'aptituds; per aquest motiu podem considerar-la la part més participativa i integradora, ja que permet que tothom hi trobi el seu paper.
En els castells s'aprofiten les característiques de cadascú per a la funció que millor pugui desenvolupar. Per això ser baix, alt, gras o prim no és problema, sols cal trobar el lloc adient.

Característiques i funcions de les posicions més bàsiques:

Baixos: són castellers d'estatura mitjana, forts i amb gran esperit de sacrifici. Sobre ells van els segons. Aguantaran a plom el pes del castell.
Crosses: són d'alçada semblant als baixos i també han de ser sacrificats. Es col·loquen un a cada aixella del baix, lleugerament acotxats i ben aferrats a les cintures de l'home del darrere i de l'agulla per aixecar-se si aquell els ho demana.

Esquema de la pinya d'un castell d'estructura de tres

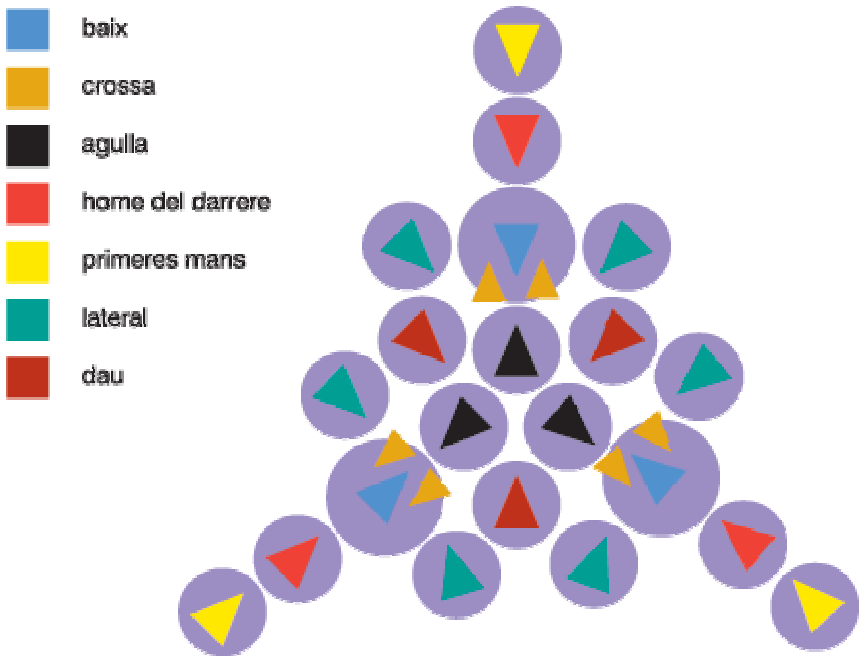

Home del darrere: tenen una estatura mitjana i són una mica més alts que els baixos. La seva funció és evitar amb el seu pit que el baix vagi cap enrere. A més, subjecta les crosses amb les mans.

Agulles: són alts i generalment prims. Van dins del castell encarats als baixos. Han de subjectar les cames dels segons pel davant, per evitar que s'agenollin.

Primeres mans: són alts i forts. No importa si són corpulents. Se situen rere l'home del darrere i subjecten el segon al més amunt possible. A continuació hi van arrenglerats les segones mans, les terceres...

Mans laterals: són alts i van al costat del baix. Falquen amb una cama la crossa i amb les mans una cama del segon perquè no es desplaci lateralment.

Daus són alts i forts. Se situen entre dos laterals i agafen una cama de segons diferents. Eviten que els segons es desplacin lateralment. Poden fer molta força, ja que estan apuntalats entre dos segons.

Una altra posició, que no surt a l'esquema, són les Falques, són menuts/menudes i normalment ocupen la posició entre les mans i els laterals. No posen els braços amunt sinó que agafen la cintura d'un altre company. La seva funció és massissar la pinya perquè no quedin espais buits.

Aquestes són les posicions principals a la pinya, que es va completant amb diferents cordons concèntrics de castellers. Aquests cordons aniran afegint

consistència, tant amb la pressió del pit com subjectant els braços del de davant a l'altura del colze o de l'avantbraç.

Cal recordar també la importància de no portar ni rellotge ni ulleres, ni arracades, ni cap cosa que pugui suposar un risc d'accident quan es fa un castell.

-EL FOLRE-

Quan hem parlat de l'estructura d'un castell hem diferenciat tres parts: el pom de dalt, el tronc i la pinya. Aquest sistema d'estructurar el castell és vàlid quasi sempre. I diem quasi sempre perquè quan parlem de construccions molt importants, com el quatre de nou, tres de nou, dos de vuit o pilar de set, hi haurem d'afegir un altre component: el folre. El folre és, ni més ni menys, una pinya que va damunt de la pinya i que té la funció de reforçar els segons i subjectar els terços.

En l'ortodòxia castellera sols podrem reconèixer aquest reforç en els castells abans esmentats, ja realitzats en aquest segle, i en algun altre com el cinc de nou. El folre està justificat per l'alçada del castell, que fa molt difícil que els pisos de segons i terços puguin suportar els grans pesos que tenen damunt. Amb tot, algun castell clàssic amb folre, com el quatre de nou, va ser realitzat sense aquesta ajuda la jornada èpica de Santa Tecla de 1881.

Sobre els castellers que pugen dalt del folre cal dir que han de tenir una formació tècnica més depurada que els que normalment ocupen els llocs a la base. El motiu és que, si bé moltes de les posicions són similars a les de la pinya, a dalt s'han d'executar tenint els peus col·locats damunt de les espatlles dels de sota. És evident que no és el mateix trepitjar individus, tant per fer força com per mantenir una posició més o menys còmoda.

Les posicions són les mateixes que en la pinya en els casos de les crosses, home del darrere, mans, mans laterals i daus. En el cas de les agulles, sols les trobarem en el castell de base dos i en nombre d'una; la resta dels castells van, generalment, sense agulles.

A més, tenim una posició que no hi ha a la pinya, és la del lateral de lateral, que se situa entre la renglera de les mans i les mans laterals agafant directament els terços.

Construccions

-EL PILAR-

Els pilars són castells formats per un sol bloc de baix. És a dir, tal com indica el seu nom, un sol pilar. Són construccions que a partir del cinquè pis comencen a complicar-se de mala manera, així que l'equilibri i l'enteniment entre els castellers que el formen és fonamental. Els pilars no es consideren ben bé un castell, normalment s'aixequen per retre homenatge, per iniciar una actuació, per acomiadar-la, etc. Hi ha molts tipus de pilars:

- **El pilar caminat:**

  La majoria dels pilars caminats són de quatre. La pinya és molt similar a la del pilar normal però s'alleugereix per donar-li més mobilitat. Per començar no porta crosses ni contrafort, encara que sí que porta agulla i només es forma amb dos cordons. Per tant, tenim 2 persones per rengle i la resta de gent volta el castell.

- **El pilar al balcó:**

  Acostuma a ser un pilar de cinc, encara que no sempre és així. S'aixeca a sota o molt a prop d'una balconada i, en aquest cas, un cop carregat a vegades s'ha de caminar fins a situar-lo a sota de la balconada i des de allà, amb l'ajut d'una faixa amb un nus a la punta, es puja l'enxaneta i a vegades fins i tot l'acotxador fins al balcó.

- **El pilar aixecat per sota:**

  Quan es diu que un castell és "aixecat per sota" vol dir que s'enlaira al revés: es comença per l'enxaneta i s'acaba pel baix. S'aixequen a pols els pisos que s'han muntat per permetre que vagin entrant els següents.

- **Vano de pilars:**

  S'anomena així un conjunt de tres pilars aixecats alhora per la mateixa colla. El del centre ha de ser un pis més alt que els dels costats i el nombre de pisos del pilar central determina el nom del vano. Per exemple el "vano de cinc": és el vano format per dos pilars de quatre i un de cinc.

-EL DOS O TORRE-

Els dos o torres estan formades per dos blocs de baix, un amb agulla i l'altre sense. En estar formades per dos pilars resulten molt fràgils i la seva dificultat fa que s'equiparin amb els castells de tres i quatre d'un pis més.

Les torres són sempre molt bellugadisses:

- El moviment lateral és continu
- El longitudinal normalment pot aparèixer en canviar l'enxaneta el pes

d'un pilar a l'altre en el moment immediatament posterior al de carregar. Si quan apareix aquest moviment no es controla ràpidament, les coses acostumen a complicar-se molt.

- El pitjor moviment de la torre és el rotatiu: quan gira sobre si mateixa acaba caient la majoria de les vegades. És per impedir aquest moviment que es reforcen molt els laterals dels segons.

-EL TRES-

Tal com diu el seu nom, els tresos estan formats per tres blocs de baix. La seva estructura és molt més segura que la de la torre, però malgrat això la tendència que té a girar sobre si mateixa fa que s'hagi de treballar tota l'estona. Una altra causa de la seva feblesa és que el pom de dalt, que té quatre peus, es reparteix entre els tres pilars. Aquesta peculiaritat fa que en els tresos cadascun dels pilars que el formen tingui un nom diferent.

- Rengle: és el pilar que suporta més pes, ja que rep pes sencer d'un dels dosos del pom.

- Plena: és el pilar situat a la dreta del rengle i es diu així perquè és el pilar pel qual puja i baixa més canalla respecte del tercer pilar. Per ell hi puja un dos i l'anxaneta i hi baixa el dos. Suporta un dels peus de l'altre dos.

- Buida: està a l'esquerra del rengle i s'anomena així perquè per ell només puja i baixa l'acotxador. Rep el pes del peu del dos.

Malgrat totes les dificultats, avui per avui, és un tres el castell que ha assolit la màxima alçada (3 de 10 amb folre i manilles).

-EL TRES PER SOTA-

Ja hem vist abans el pilar aixecat per sota, també és vàlid per al tres aixecat per sota.

Les dificultats d'aquest castell, comparades amb els de la mateixa alçada també són superiors, els baixos han de treballar sense crosses i la separació dels rengles, és a dir, les mesures del quadre, es van modificant amb cada nova aixecada.

-EL QUATRE-

Són els castells més estables i per tant els més fàcils d'assolir per una colla quan decideix pujar de nivell i "canviar de pis". Tant és així que és el castell que ha arribat a tenir més alçada sense folre (4 de 9).

Estan formats per quatre blocs de baix, la qual cosa fa que el pom de dalt pugui repartir el seu pes de manera més homogènia que no pas el tres, posant els dosos un peu a cada pilar.

La pinya està formada per setze rengles:

- Quatre rengles de mans: un darrere de cada segon.
- Vuit rengles de laterals: un a cada costat de cada rengle de mans.
- Quatre rengles de vents: situats al mig dels rengles de laterals.

-EL QUATRE AMB PILAR O AGULLA-

Es tracta d'una estructura de quatre a la qual s'afegeix al mig un pilar de dos pisos menys que el quatre que l'envolta.

La gran diferència respecte la resta de pinyes és que aquesta pinya és dinàmica i no estàtica ja que hi ha canvis continus de posicions de mans dins la pinya durant el desenvolupament del castell.

Dintre dels castells del mateix nombre de pisos la seva dificultat el situa entre el tres i la torre, aparellat amb el cinc. La seva dificultat comença a la pinya, ja que per deixar espai per poder situar el pilar al mig s'han de sacrificar les agulles, que es converteixen, per dir-ho d'alguna manera, en les primeres mans i vents del pilar. Així mateix el pilar es queda sense les crosses, sense el contrafort i sense l'agulla; el baix està sol.

- El pilar i el quatre no es basteixen al mateix temps, acostuma a fer-se amb una diferència de dos pisos. L'ideal és que l'acotxador del pilar entri en el moment que l'anxaneta del quatre, un cop feta l'aleta, hagi iniciat el descens i es trobi a l'alçada dels dosos.

- Els castellers que formen el tronc del pilar, a mesura que se situen en el pis que els pertoca, s'agafen amb una mà al rengle del quatre que tenen davant i amb l'altra agafen els bessons del casteller que tenen al damunt.

- L'anxaneta del pilar no puja des de la pinya, és l'acotxador del quatre qui, passant pel pis de dosos, entra al mig de l'estructura del quatre, es col·loca a sobre de l'acotxador del pilar.

- Aquest castell no es dóna per carregat fins que els segons del quatre no han sortit de dalt de la pinya.

-EL CINC-

És el castell amb més pilars dels que es fan habitualment. És el resultat de situar una torre darrere del rengle d'un tres, de manera que el rengle dels components de la torre agafen el rengle del 3 per darrere.

Aquest castell té dos poms de dalt però només un anxaneta.

Pel que fa a la dificultat, ja hem explicat que es pot equiparar amb la del quatre amb agulla, és a dir, que està entre els castells de tres i les torres, però depèn de molts factors per la dificultat de lligar la pinya, s'ha assolit abans la torre de nou amb folre i manilles que el cinc de nou.

Igual que en el tres, cadascun dels pilars rep un nom diferent:

- Rengle: és el rengle de l'estructura del tres i està situat al mig.
- Plena: està situada a la dreta dels castellers que formen el rengle.
- La buida també està a l'esquerra del rengle.
- Descarregar: és el pilar de l'estructura de la torre situat a la dreta del rengle, s'anomena així perquè l'enxaneta baixa per ell a l'hora de descarregar el castell.
- Carregar: és el pilar de la torre situat a l'esquerra del rengle, i és el rengle per on puja i baixa l'acotxador.

PER SABER-NE MÉS...

Webs consultades:

.http://www.collajove.com
.http://www.borinots.cat
.http://www.castellersdebarcelona.org

Dossier realitzat per Maria Sales i Roqueta. Setembre 2006.

Activitat organitzada per:

Òmnium Cultural
Diputació, 276, pral.
Tel. 93 319 80 50
Fax. 93 310 69 00
www.omnium.cat